

Op Hoop van Zegen

Herman Heijermans

Uitgeverij Diderot

Op Hoop van Zegen

Dramatis personae	5
Eerste bedrijf	7
Tweede bedrijf	41
Derde bedrijf	71
Vierde bedrijf	95

Dramatis personae

Kniertje, eene visschersweduwe.

Geert, Barend, haar zoons.

Jo, haar nicht.

Cobus, haar broer.

Daantje, diakenhuismannetje.

Clémens Bos, reeder.

Mathilde, zijn vrouw.

Clémentine, zijn dochter.

Simon, scheepmakersknecht.

Marietje, zijn dochter.

Mees, Marietjes aanstaande.

Kaps, boekhouder.

Saart, visschersweduwe.

Truus, visschersvrouw.

Jelle, bedelaar.

1ste Veldwachter.

2de Veldwachter.

Het Spel geschied in eene Noordzee-visschersplaats.

Eerste bedrijf

De armoedige woonkamer van Kniertje. Links, twee bedsteden en deur. Rechts, ladenkast met heiligebeeldjes, pullen en portretjes. Een schouw. Achter, klinkdeur naar het kookhok, glazenkast, kooi met duif, raam met bloempotten. Middag.

Eerste tooneel

Cobus. Clémentine. Daantje.

Clémentine

('n schetsboek op de knie). Nou dan! – Cobus!

Cobus

(poseerend, schrikt wakker, glimlacht). Hè-hè-hè! Ikke heb niet geslapè ... Nee, neè ...

Clémentine.

Hoofd meer zoè – Nog meer – Wat zanik je nou! Strakjes zat je zoo leùk. En – je hand op je kniè ...

Cobus.

Tja – as je zoo lang stil zit – krijg je 't te pakkè ...

Clémentine

(ongeduldig). Zou je nou asjeblief, às-je-blièf nièt willen pruimen?

Cobus.

Ik – Ikke pruim niet. Kijk maar.

Clémentine.

Hou dan je mond dicht.

Daantje

(binnentredend door kookhok). Dag saam.

Clémentine.

Dàg. Ga nog maar 'n hoekie om.

Daantje.

Nee, Juffrouw – 't wordt tijd. Nou – ik zou 'm nog niet herkenne.

Clémentine

(glimlachend). O.

Daantje

(z'n bril verzettend). Ziet-u – as 'k zoo vrij mag zijn – z'n kin staat ànders – en – en z'n òòge bevalle me niet – maar z'n neus die is 'm – en – en – z'n dassie da's màchtig – daar zou je op zwere.

Clémentine.

Zoo.

Daantje.

... En de bedstee met de gordijne... 't Is me 'n bik. (neemt 'n pruim). Kan u mijn niet is gebruike?

Clémentine.

Misschien. Hand hooger! Je mònd stil!

Cobus.

Da's makkelijk ezeid – as ù gewoon is te pruime en je niet pruime màg – dan kan je je lippe niet vàsthoe. Wat zeg jij, Daantjè?

Daantje.

Ik zeg dat 't tijd wordt. We ete om vier en de moeder is làstig.

Clémentine.

Dat zal met jullie ouwetjes wel nóodig zijn.

Daantje

(een stoel bijschuivend). Pèh! We hebbe nog al wat in te brenge! Niet dàt! 'n Diakenie is me 'n bik. Vrete met snauwe – of je 'n bedelaar ben. Vanmorrege koffie as – as 't onderste uit de regenton – en errete zoo hard as je eksteroog.

Clémentine.

In jouw plaats – hou je mond stil! – zou 'k God danken dat me ouwe dag bezorgd is.

Cobus.

Tja-tja je mag je niet bezondige ...

Daantje...

God dånke? Née hoor. Me heele leven gevaren – hoeveel reize wel? – niet te telle – schipbreuk gehad – gebrek gehad – gevaren van me tiende – èn – twéé zoons op zee verloren. Nee hoor. Nee hoor. De moeder is 'n krèng. Je zou d'r op d'r smoel slaan...

Clémentine.

Nou! Je ben hier niet in de kroeg.

Daantje.

Dat ben 'k net niet. Maar 't gaat je tot hièr zitte. Verlejen week mocht 'k niet uit, omdat 'k met je permissie, náást 't bakkie gespoegd had. Zeg u nou zèllef – zou ù met òpzet náást 't bakkie spoege? 'n Diakenie is 'n gevangenis. Hebbe ze je opgeborrege dan zijn ze je kwijt. 'k Wou da'k met fassoen door de haaie gevrete was, toen 'k nog voer...

Cobus

(giegeland). Hè-hè-hè! De haaie luste jou niet. Je ben te taai, man.

Clémentine.

Hou je lippen stil!

Cobus.

Tja, tja.

Daantje...

De haaie lùste niet... 'n Karkas slikke ze nog. Pèh! De ouwe Willem heb 'k voor me ooge in tweeën zien bijte dat 't bloed 'r uit spoot. En die wàs mager.

Clémentine.

Is de ouwe Willem door 'n háai opgegeten?

Daantje.

Door één? Door zès. Zóo as-die overboord sloeg hadde ze 'm te pakke. 't Water zag rood.

Clémentine

(glimlachend-ongeloovig). Hè, wat vreeselijk! En toch zou 'k 't wel is willen meemaken – zoo iets.

Daantje.

Pèh! Wille meemake... Wij mòtte...

Clémentine.

Heeft ie geschreeuwd?

Daantje.

En hoe!

Cobus.

Tja, je zal niet schreeuwe as je de tande in je bille voelt – hèhèhè! (Buiten klinkt 'n viool. Op de maat der muziek schokkert Cobus in z'n stoel). Tadedade – dadada –

Clémentine

(driftig het schetsboek sluitend). Daar dan! (opstaand). Morgen ben je rustiger hoor!

Cobus

(zich uittrekkend). Heelemaal stijf! (danst knip-vingerend met waggelende beentjes). Tadedada – dadada.

Daantje

(bij het raam). Psst! Niemand thuis.

Tweede tooneel

De vorigen. Jelle. Barend.

Jelle

(voortspelend). Asjeblief!

Daantje.

Niemand thuis!

Jelle.

Ik kom vast eens in de week.

Daantje.

Ze zijn naar de haven.

Clémentine.

Daar! (smijt iets het raam uit).

Jelle

(ophoudend). Dank u wel (zoekt).

Cobus.

Achter die steen, stommert.

Daantje.

Néé – meer daar.

Clémentine.

'k Heb 't diè kant uitgesmeten. Hè, wat 'n ezel! Is-die zò kippig?

Cobus.

Hij heit maar 'n hallef oog – en met 'n hallef oog zie je niet veel. Achter je!

Jelle.

Ik zie niks.

Daantje.

Psst! Hé! Barend help is 'n handje!

Clémentine.

'r Moet 'n dubbeltje liggen.

Barend

(een mand wrakhout op den rug). Geef 't 'm dan in z'n poote (bonst de mand neer). Hier! (draagt het hout door het kookhok).

Jelle.

Duizendmaal bedankt, juffrouw (loopt spelend door).

Cobus.

Hè-je-die kwajongen gehoord?

Clémentine

(tot Barend). Zeg 'ns, groote aap, had je 't tegen mij?

Barend

(schuw-verlegen). Nee, juffrouw. 'k Wist niet dat ù hier was. Ik dacht...

Cobus.

Je mot niet denke – je mot denke om weer zoo gauw mogelijk na zee te gaan – en brood voor je moeder te verdiene.

Barend.

Bemoei je 'r niet mee...

Cobus.

Hoor – tegen mijn het ie praas – en anders staat-ie met z'n bek vol tande – ik ben niet bang – hèhèhè – ik doe niet in me broek as 'k vare mot – hèhèhè!

Daantje.

Kom nou. 't Heit vier geslage.

Clémentine.

Morgen, tièn uur, Cobus...

Daantje.

Kan niet juffrouw. We motte steentjes krabbe.

Cobus.

Ja, we motte steentjes krabbe.

Clémentine.

Weer wat nieuws! Wat is dat?

Daantje.

Nou – 't onkruid krabbe op de binnenplaas.

Clémentine.

Morgen-middag dan?

Cobus.

Tja – dan zal 'k 'r weze (neemt 'n pruim uit Daantjes doos) Dag juffrouw. Dag lutjebroek. Hèhèhè!...

Derde tooneel

Barend. Clémentine.

Clémentine

(haar hoed vaststekend). Die plaagt je nog al is, hè?

Barend

(schuw-lachend). Ja, juffrouw.

Clémentine.

Ben je an 't zoeken geweest op 't strand? (hij knikt verlegen). Veel gevonden?

Barend.

Nee – 't was vannàcht eb – en dan – en dan – (stokt).

Clémentine.

Ben je nou héusch bàng, domme jongen, om te varen (hij knikt lacherig). En ze doen 't allemaal...

Barend

(bot). Ja, ze doen 't allemaal.

Clémentine.

'n Man mot niet bang zijn...

Barend.

Nee, dat mot 'n man niet...

Clémentine.

Nou dan?

Barend

(aarzelend). Ik blijf liever an wal...

Clémentine.

Ik zal je niet dwingen... Hoe oud ben je?

Barend.

Vorige maand afgekeurd voor de dienst.

Clémentine.

Afgekeurd?

Barend.

Voor me – voor me – ja, dat weet 'k niet – maar afgekeurd.

Clémentine

(lachend). Da's 'n gelukkie – 'n bange soldaat...

Barend

(kort-opvlammend). An wal ben 'k niet bang – laat ze maar op komme – dan haal 'k ze 'n mes door d'r ribbe!...

Clémentine.

Mooi!

Barend

(weer zakkend in verlegenheid)... Neem me niet kwalijk, juffrouw (zwak getoeter van een stoomboot)... Da's de Anna – d'r is 'n dooie an boord.

Clémentine.

Wéér 'n dooie?...

Barend.

De vlag hing – halfstok.

Clémentine.

Tù-tù-tù-tù... Nummer twee van de week. Eerst de Agatha Maria...

Barend.

Nee, 't was de Charlotte...

Clémentine.

O ja! De Agatha was de vorige week. En is 't al bekend wiè... (hij knikt ontkennend). Ben je dan niet nieuwsgierig?

Barend.

Och – je went 'r an – en van ons is 'r niemand op – (verlegen-triestig) vader kàn niet – Jozef kàn niet – Hendrik kàn niet – die – dat weet u wel – en – en – Geert – nou die zit nog altijd in de kast...

Clémentine.

Ja – diè heeft wat 'n schánde over jullie gebracht.

Barend

(wrokkig). Schande... schande...